

Byla C-129/24

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2024 m. vasario 16 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

High Court (Aukštasis teismas, Airija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. sausio 24 d.

Kasatorė:

Coillte Cuideachta Ghníomhaíochta Ainmnithe

Kita kasacinio proceso šalis:

Commissioner for Environmental Information (Informacijos apie aplinką komisaras, Airija)

Trečiosios šalys:

Nežinomas (-i) asmuo (-enys) John ir (arba) Jane Doe, Airija, ir *Attorney General* (generalinis prokuroras, Airija, pagal nutartį)

Amicus curiae:

Right to Know CLG

Pagrindinės bylos dalykas

Kasacinis skundas, kurį *Coillte* (Airijos miškų agentūra) pateikė *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) dėl *Commissioner for Environmental Information* (Informacijos apie aplinką komisaras, Airija) sprendimo, pagal kurį galioja pagal Direktyvą 2003/4 pateikti akivaizdžiai anoniminiai arba slapyvardžiu pasirašyti prašymai pateikti informaciją apie aplinką (toliau – IA prašymai).

Prašymo dalykas ir teisinis pagrindas

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis SESV 267 straipsniu, prašo išaiškinti 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikiniančios Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003, p. 26; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 375) 2, 3, 4 ir 6 straipsnius, siejamus su 1998 m. birželio 25 d. Orhuse sudaryta JT Europos Ekonominės Komisijos (EEK) konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (toliau – Orhuso konvencija).

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Direktyvos 2003/4 6 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „prašymas“, siejama su 1998 m. birželio 25 d. Orhuse sudarytos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 4 straipsnio 1 dalimi, reiškia tik tokį prašymą, kuris galioja pagal šią direktyvą ir atitinkamos valstybės narės nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis ji perkelta į nacionalinę teisę?
2. Ar Direktyvos 2003/4 2 straipsnio 5 punkte pateikta sąvoka „pareiškėjas“, siejama su, be kita ko, 1998 m. birželio 25 d. Orhuse sudarytos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 4 straipsnio 1 dalies b punktu ir (arba) 6 straipsnio 1 ir (arba) 2 dalimi ir (arba) 2 straipsnio 5 punktu ir 4 straipsnio 1 dalimi bei 3 dalies b punktu, reiškia fizinį ar juridinį asmenį, kurio tapatybę galima nustatyti pagal jo tikrąjį vardą, pavardę (pavadinimą) ir (arba) dabartinį fizinį adresą, o ne anonimiškai besikreipiantį arba slapyvardžiu pasirašiusį asmenį ir (arba) pareiškėją, kurio nurodyti kontaktiniai duomenys yra tik elektroninio pašto adresas?
3. Jeigu atsakymas į antrąjį klausimą yra neigiamas, ar pagal Direktyvos 2003/4 3 straipsnio 1 dalį ir (arba) 5 dalies c punktą, siejamus su 1998 m. birželio 25 d. Orhuse sudarytos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 4 straipsnio 1 dalimi, draudžiama nacionalinės teisės norma, pagal kurią reikalaujama, kad pareiškėjas, norėdamas pateikti prašymą, nurodytų savo tikrąjį vardą, pavardę (pavadinimą) ir (arba) dabartinį fizinį adresą?
4. Jeigu atsakymas į antrąjį klausimą yra neigiamas, o atsakymas į trečiąjį klausimą apskritai yra teigiamas, ar pagal Direktyvą 2003/4, siejamą su 1998 m. birželio 25 d. Orhuse sudarytos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 4 straipsniu, tuo atveju, kai valdžios institucija pagrįstai mano, jog yra *prima facie* abejonių dėl pareiškėjo

- pateiktos informacijos apie jo tapatybę tikrumo, valdžios institucijai draudžiama prašyti patvirtinti tikrąjį pareiškėjo vardą, pavardę (pavadinimą) ir (arba) dabartinį fizinį adresą, siekiant patikrinti pareiškėjo tapatybę, o ne siekiant nustatyti pareiškėjo interesą, net jeigu nurodžius pareiškėjo tikrąjį vardą, pavardę (pavadinimą) ir (arba) dabartinį fizinį adresą galėtų būti netiesiogiai sudarytos prielaidos valdžios institucijai daryti išvadas, spėlioti ar kitaip numanyti direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nurodytą pareiškėjo interesą, jeigu toks interesas yra?
5. Jeigu atsakymas į antrąjį klausimą yra neigiamas, o atsakymas į trečiąjį klausimą apskritai yra teigiamas, ar pagal direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punktą, siejamą su 1998 m. birželio 25 d. Orhuse sudarytos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 4 straipsnio 3 dalies b punktu, valdžios institucija negali prašyti patvirtinti pareiškėjo tikrojo vardo, pavardės (pavadinimo) ir (arba) dabartinio fizinio adreso, siekdama nustatyti, ar konkretus prašymas yra akivaizdžiai nepriimtinas, atsižvelgiant į kitų to paties pareiškėjo pateiktų prašymų kiekį, pobūdį ir dažnumą, o ne siekdama nustatyti pareiškėjo interesą, net jeigu nurodžius pareiškėjo tikrąjį vardą, pavardę (pavadinimą) ir (arba) dabartinį fizinį adresą galėtų būti netiesiogiai sudarytos prielaidos valdžios institucijai daryti išvadas, spėlioti ar kitaip numanyti direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nurodytą pareiškėjo interesą, jeigu toks interesas yra?

Nurodytos Europos Sąjungos teisės nuostatos

1998 m. birželio 25 d. Orhuse sudarytos JT EEK konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (toliau – Orhuso konvencija) 2 straipsnio 4 punktas, 4 straipsnio 1–3 dalys ir 9 straipsnio 1 dalis

2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinančios Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003, p. 26; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 375) 2, 3, 4 ir 6 straipsniai

2002 m. rugsėjo 24 d. Sprendimas *Grundig Italiana*, C-255/00, EU:C:2002:525

2012 m. vasario 14 d. Sprendimas *Flachglas Torgau / Bundesrepublik Deutschland*, C-204/09, ECLI:EU:C:2012:71

2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimas *Fish Legal ir Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853

2021 m. sausio 20 d. Sprendimas *Land Baden-Württemberg (Vidaus pranešimai)*, C-619/19, EU:C:2021:35

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

European Communities (Access to Information on the Environment) Regulations 2007 to 2014 (2007–2014 m. Europos Bendrijų nuostatai dėl galimybės susipažinti su informacija apie aplinką, toliau – nuostatai arba nacionalinės teisės aktas)

Nuostatų 6 straipsnyje reglamentuojami prašymai pateikti informaciją apie aplinką (toliau – IA prašymai); konkrečiau kalbant, šiame straipsnyje nurodyta informacija, kuri turi būti pateikta IA prašyme. 6 straipsnio 1 dalies c punkte nustatyta, kad prašyme turi būti „nurodytas pareiškėjo vardas, pavardė (pavadinimas), adresas ir bet kokie kiti svarbūs kontaktiniai duomenys“, o 6 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad „iš pareiškėjo nereikalaujama nurodyti intereso, kuriuo remiantis teikiamas prašymas“.

Nacionalinis teismas nusprendė, kad pagal vidaus teisę – išskyrus atvejus, kai pagal Sąjungos teisę reikalaujama, kad jos laikantis būtų taikomas priešingas aiškinimas, – „vardas, pavardė (pavadinimas)“ ir „adresas“, kaip tai suprantama pagal nacionalinės teisės akto 6 straipsnio 1 dalies c punktą, reiškia tikrąjį vardą ir pavardę (pavadinimą), o ne slapyvardį, „adresas“ reiškia dabartinį fizinį adresą, kuriuo galima susisiekti su prašytoju, o „bet kokie kiti svarbūs kontaktiniai duomenys“ apima el. pašto adresus.

Nacionalinės teisės akto 7 straipsnyje numatytame IA prašymo pateikimo mechanizme nustatytas vieno mėnesio terminas, per kurį valdžios institucija (šiuo atveju – *Coillte*) turi atsakyti į šį prašymą, ir papildomas vieno mėnesio terminas, jeigu valdžios institucija negalėtų atsakyti per vieną mėnesį „dėl prašomos informacijos apie aplinką apimtį ar sudėtingumą“.

7 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatytos aplinkybės, kurioms esant gali būti atsisakyta patenkinti IA prašymą; atsisakymas turi būti pateiktas raštu ir jame turi būti nurodyta, kad pareiškėjas turi teisę į sprendimo netenkinti prašymo vidaus peržiūrą. 7 straipsnio 1 dalies 7 punkte įtvirtinta:

„Jei valdžios institucijai pateiktas prašymas, kuris pagrįstai gali būti laikomas prašymu pateikti informaciją apie aplinką, bet kuris nėra prašymas, pateiktas pagal:

a) [nuostatų] 6 straipsnio 1 dalį <...>

<...>

ta valdžios institucija informuoja pareiškėją apie jo teisę gauti informaciją apie aplinką ir tos teisės įgyvendinimo tvarką ir pasiūlo pareiškėjui su tuo susijusią pagalbą.“

11 straipsnyje nustatyta sprendimo, kuriuo atsisakyta patenkinti IA prašymą, vidaus peržiūros valstybės institucijoje procedūra.

„1. Jeigu pareiškėjo prašymas buvo visiškai arba iš dalies atmestas pagal 7 straipsnį, pareiškėjas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo valdžios institucijos sprendimo gavimo dienos gali prašyti, kad ši valdžios institucija visiškai arba iš dalies peržiūrėtų sprendimą.“

Pagal nuostatų 12 straipsnį pareiškėjai turi teisę pateikti skundą *Commissioner for Environmental Information* (Informacijos apie aplinką komisaras, toliau – OCEI).

Friends of the Irish Environment / Commissioner for Environmental Information [2019] IEHC 597, [2019] 5 JIC 2108 (teisėja M. O'Regan)

Right to Know CLG / Commissioner for Environmental Information [2022] IESC 19, [2023] 1 I.L.R.M. 122, [2022] 4 JIC 2902 (teisėja M. Baker).

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

2022 m. kovo 10 d.–birželio 7 d. vienas (arba daugiau) pareiškėjas (-ų) pateikė Airijos miškų agentūrai (toliau – *Coillte* arba agentūra) 130 IA prašymų, kurie, kaip manoma, yra daugybiniai ir pasirašyti slapyvardžiais. Iš pradžių šie prašymai buvo nagrinėjami kaip pavieniai, tačiau kai *Coillte* suprato, kad jie yra organizuotos kampanijos dalis, ėmėsi veiksmų prašytojų tapatybei patikrinti.

IA prašymuose nebuvo nurodyta fizinių adresų, tik el. pašto adresai, o prašymuose nurodyti vardai ir pavardės buvo vertinami kaip akivaizdūs slapyvardžiai.

Atsakyme į šiuos prašymus *Coillte* paprašė pareiškėjų nurodyti dabartinį adresą ir patvirtinti, kad nurodyti vardai ir pavardės yra tikrieji jų vardai ir pavardės, nes pareiškėjai nepateikė tikrajai tapatybei nustatyti reikalingos informacijos; kadangi vėliau nebuvo pateikta jokios papildomos informacijos, visi prašymai buvo pripažinti neišsamiais, negaliojančiais ir buvo atmesti.

Tuomet buvo pateikti prašymai atlikti vidaus peržiūrą; *Coillte* paprašė tos pačios informacijos kaip ir ankstesniame etape, informuodama pareiškėjus, kad neprašo nurodyti jų prašymo pateikimo priežasties, o „tiesiog prašo <...> patvirtinti jūsų vardą, pavardę ir adresą“ ir kad „tol, kol [*Coillte*] negaus pirmiau nurodytos informacijos, jūsų prašymas nebus nagrinėjamas“. Ši informacija nebuvo pateikta, o prašymai atlikti vidaus peržiūrą taip pat buvo atmesti kaip negaliojantys.

Apie 105 bylas buvo perduota nagrinėti OCEI; ši peržiūrą atliekanti institucija nusprendė, kad *Coillte* nepagrįstai pripažino prašymus negaliojančiais pagal nuostatų 6 straipsnio 1 dalies c punktą. Tuomet *Coillte* apskundė šį sprendimą kasacine tvarka.

Esminiai šalių argumentai pagrindinėje byloje

- 1 *Coillte* mano, kad prašymais nesiekama gauti informacijos apie aplinką, taigi jie nėra tikri IA prašymai; prašymų kiekis daro labai didelį poveikį agentūros veiklai

ir dėl jų nukreipiami laiko ir kiti ištekliai nuo tikrų prašymų pateikti informaciją apie aplinką. Ji taip pat teigia, kad *Department of Agriculture, Food and the Marine* (Žemės ūkio, maisto ir žuvininkystės ministerija, toliau – DAFM), kuri yra viena iš *Coillte* savininkų, 2022 m. gavo 32 297 IA prašymus (palyginti su 2019-2021 m. gautais vidutiniškai 167 prašymais per metus).

- 2 Kasatorė tvirtina, kad valstybės narės turi nustatyti praktinius reikalavimus ir reikalavimas pareiškėjams nurodyti vardą, pavardę (pavadinimą) bei adresą atitinka Direktyvą 2003/4. Reikalavimas nustatyti pareiškėjo tapatybę pagal jo vardą, pavardę (pavadinimą) ir adresą taip pat atitinka direktyvą, siekiant, kad būtų laikomasi sąvokos „pareiškėjas“ apibrėžties, nes pareiškėju laikomas „fizinis arba juridinis asmuo“, o jo teisė susipažinti su informacija priklauso nuo to, ar pareiškėjas atitinka reikalavimus ir (arba) galima nustatyti jo tapatybę. Reikalavimas nurodyti vardą, pavardę (pavadinimą) ir adresą yra susijęs su pareiškėjo atitiktimi reikalavimams ir (arba) galimybe nustatyti jo tapatybę; tokios informacijos išsiaiškinimo tikslas visiškai nesusijęs su pareiškėjo intereso nustatymu arba su spėlionėmis dėl to pareiškėjo suinteresuotumo pateikti prašymą. Valdžios institucijoms turi būti suteikti įgaliojimai nuspręsti, ar prašymas nėra akivaizdžiai nepriimtinas, o reikalavimas nurodyti vardą, pavardę (pavadinimą) ir adresą yra būtinas, siekiant nustatyti akivaizdžiai nepriimtinus prašymus, kad tikriesiems pareiškėjams būtų lengviau greitai ir veiksmingai susipažinti su informacija apie aplinką. Tuo atveju, kai gali būti piktnaudžiaujama nacionalinės teisės akto 6 straipsnio 2 dalyje nustatytais teisėmis, kaip antai daromos išvados arba spėliojama, koks yra pareiškėjo interesas, nagrinėjant prašymą į šias aplinkybes negalima atsižvelgti.
- 3 Kitos kasacinio proceso šalies pateikti argumentai grindžiami principu, kad galimybė susipažinti su informacija turi būti kuo platesnė ir sąvokos, kurias prašoma išaiškinti, negali būti suprantamos taip, kad būtų pažeistas šis principas. Ji priduria, kad nei direktyvoje, nei Orhuso konvencijoje nėra nieko, kas rodytų, jog reikalaujama nustatyti pareiškėjo tapatybę pagal jo vardą, pavardę (pavadinimą) ir (arba) adresą, taigi nacionalinės teisės aktai, kuriuose nustatytas toks reikalavimas, prieštarauja šiems teisės aktams; bet kokie papildomi reikalavimai arba įpareigojimai, nustatyti galimybės susipažinti su informacija prašantiems pareiškėjams, gali atgrasyti arba sulaikyti pareiškėjus nuo tokių prašymų pateikimo, nes įvykdžius reikalavimą nurodyti vardą, pavardę (pavadinimą) ir (arba) adresą iš tikrųjų galėtų būtų suteikta informacija apie pareiškėjo interesą pateikti prašymą.
- 4 Airija, kaip trečioji šalis, iš esmės pritaria kasatorės argumentams ir priduria, kad pagal direktyvą yra skirtumas tarp prašymo buvimo nustatymo ir šio prašymo pagrįstumo (taip pakartotas kasatorės dėl penktojo klausimo pateiktas argumentas).
- 5 *Right to Know CLG*, kaip *amicus curiae*, iš esmės pritaria kitos kasacinio proceso šalies argumentams.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 6 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad į pirmąjį klausimą, susijusį su sąvokos „prašymas“ apibrėžtimi esant aptariamoms aplinkybėms, reikia atsakyti teigiamai, t. y. kad sąvoka „prašymas“ reiškia „galiojantį prašymą“ – prašymas turi atitikti direktyvą ir galiojančius teisės aktus, kuriais ji perkelta į nacionalinę teisę.
- 7 Dėl antrojo klausimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad asmuo, norėdamas pasinaudoti „fiziniams ar juridiniams asmenims“ suteiktomis teisėmis, turi nurodyti savo tikrąjį vardą, pavardę (pavadinimą) ir (arba) fizinį adresą tam, kad galėtų įgyti pareiškėjo statusą.
- 8 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus atsakyti nereikia, nes į antrąjį klausimą reikia atsakyti teigiamai; subsidiariai jis nurodo, kad į trečiąjį klausimą reikia atsakyti neigiamai, nes pagal nacionalinės procesinės autonomijos principą valstybei narei nedraudžiama perkelti direktyvos į nacionalinę teisę taip, kad teisės aktuose, kuriais ji perkelta, būtų reikalaujama nurodyti vardą, pavardę (pavadinimą) ir (arba) adresą. Į ketvirtąjį klausimą, remiantis bendrąja piktnaudžiavimo teisėmis doktrina, taip pat reikia atsakyti neigiamai; tai, kad pateikus tokią informaciją galbūt gali būti spėliojama, koks yra pareiškėjo interesas, neturi reikšmės.
- 9 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad į penktąjį klausimą atsakyti nereikia; jis subsidiariai nurodo, kad atsakymas turi būti neigiamas, taip pat remiantis su piktnaudžiavimu teisėmis siejamu pagrindu ir dėl ketvirtojo klausimo pateiktais motyvais. Valdžios institucija turi teisę netenkinti akivaizdžiai nepriimtino prašymo.